

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
факультет історичний
кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

Силабус

Навчальної дисципліни

«Шкільний курс правознавства і методика його викладання»

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Шкільний курс правознавства і методика його викладання , мова викладання українська
Викладачі	Хоптяр Юрій Анатолійович, доцент, доцент кафедри архівознавства, спеціальних історичних та правознавчих дисциплін
Профайл викладачів	Htth://um.kpnu.edu.ua/khoptyar-urii-anatoliyovitsh
E-mail:	khoptyar_uriy@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/enrol/index.php?id=436

Консультації	Консультації проводяться упродовж семестру групові або одноосібні за розкладом: вівторок 14.20-15.35. Місце проведення консультацій 19 аудиторія (корпус №2 К-ПНУ імені Івана Огієнка)
---------------------	---

2. Анотація до курсу

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Шкільний курс правознавства і методика його викладання» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Історія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта. Історія та правознавство галузі знань 03 Гуманітарні науки.

Шкільний курс правознавства і методика його викладання – це одна із вагомих методичних дисциплін, що створює відповідне підґрунття для формування правосвідомості, а відтак правової культури вихованців.

Цей курс дає можливість студентам краще засвоїти весь навчальний матеріал, зорієнтуватись у складних питаннях політики, влади, проникнути у сутність суспільних явищ і процесів. Здобуті студентами компетентності у результаті вивчення даної навчальної дисципліни дозволять вільно орієнтуватися як у минулому, так і сучасному історичному процесі, сприятимуть організації роботи з документними ресурсами та оперативному пошуку й якісному наданню інформації. Отже, шановні студенти Вашій увазі пропонується цікава й захоплююча дисципліна, яка дасть змогу вам поглибити знання з історії, права та інших предметів.

Предметом вивчення курсу є методика викладання правознавства у загальноосвітніх навчальних закладах України. У даному курсі також вивчаються суспільні відносини у сфері виборчої системи та виборчого права, державного правління та устрою, а також адміністративно-правового управління тощо.

3. Мета і завдання курсу

Мета навчальної дисципліни «Шкільний курс правознавства і методика його викладання»:

- сприяння поглибленню знань майбутніх вчителів з теоретичних основ методики викладання правознавства;
- ознайомлення студентів з ефективними формами організації навчального процесу з основ правознавства, методами і прийомами навчання школярів правознавства на сучасному етапі розвитку школи;
- формування практичних умінь і навичок, необхідних для забезпечення ефективного навчання основам правознавства.

Завдання навчальної дисципліни:

- засвоєння найвагоміших прийомів і методів правового навчання;
- вивчення системи права;
- опанування Конституції та ряду законів;
- формування у студентів юридичного мислення;
- набуття умінь роботи з юридичними джерелами.

Також **цілями курсу** є формування у студентів сучасного типу наукового мислення, що включає комплексне сприйняття різних аспектів досліджуваного об'єкта чи явища, а також вироблення в них навичок міждисциплінарного дослідження із застосуванням різних методів, в тому числі природничих, інформаційних, а також класичних інноваційних методів, що відображають сучасний стан педагогічної науки.

Програмні компетентності навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми підготовки фахівців здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти повинні набути **наступних компетентностей**:

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК 02 Здатність вчитися і бути сучасно навченим.
	ЗК 03 Здатність критично та креативно мислити, виявляти ініціативу і мотивувати людей та рухатися до спільної мети, а також навчатися протягом всього життя.

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК)	СК13	Володіння методикою викладання історичних та правознавчих дисциплін у закладах середньої освіти, вміння використовувати набуті теоретичні знання з історії та методики викладання фахових дисциплін у педагогічній практиці, здатність до організації навчального процесу відповідно до обов'язкових вимог охорони праці.
	СК 16	Оволодіння всіма необхідними знаннями, уміннями, навичками, компетентностями, передбаченими освітньо-професійною програмою.
	СК 17	Здатність застосовувати теоретичні знання у навчальній та професійній діяльності, захищати законні права і інтереси суб'єктів навчального процесу, здійснювати компетенцію у галузі консультативної діяльності.
7 - Програмні результати навчання		
	ПРН 09	. Практично застосовувати знання та набуті вміння з методики викладання історії, громадянської освіти та правознавства у професійній діяльності.
	ПРН 15	Застосовувати набуті теоретичні знання з історії та методики фахової дисципліни у педагогічній практиці.
	ПРН 17	Вміти на практиці застосовувати основи майстерності вчителя в управлінні собою, майстерність педагогічного спілкування, майстерність в управлінні навчально-виховним процесом
	ПРН 22	Демонструвати системні знання та практичні навички з дисциплін передбачених даною освітньою програмою та навчальним планом.

Сфера реалізації здобутих компетентностей під час працевлаштування:

Випускник здатний орієнтуватися в розгалуженій системі законодавства, знати основні положення Конституції, конституційних законів, кодексів України та суворо дотримуватися норм права.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний). Передбачає проведення лекційних і практичних занять. Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунків для проведення відеоконференцій.

5. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	Історія . 014 Середня освіта. Історія та правознавство.	Історія . 014 Середня освіта. Історія та правознавство.
Рік навчання/ рік викладання	Третій /2024-2025	Третій/четвертий
Семестр вивчення	П'ятий	П'ятий/шостий/сьомий
нормативна/вибіркова	нормативна	нормативна
Кількість кредитів ЄКТС	3 кредити ЄКТС	3 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	90 год.	90 год.
Кількість годин навчальних занять	60 год.	16 год.
Лекційні заняття	20 год.	8 год.
Практичні заняття		
Семінарські заняття	20 год.	8 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна та індивідуальна робота	50 год.	74 год.
Форма підсумкового контролю	іспит	іспит

6. Пререквізити курсу

Дисципліни-пререквізити: «Правознавство», «Методика правового виховання».

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у формі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного середовища MOODLE.

8. Політики курсу

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених планом.

Очікується, що здобувачі дотримуватимуться термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. За несвоєчасно подані роботи / завдання (з порушенням визначених термінів) знижуватимуться бали.

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання самостійної роботи та модульної контрольної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Очікується, що здобувачі поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього аудиторного заняття з дисципліни). Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем теоретичних питань плану. Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття й виконання запланованих завдань.

Очікується, що студент візьме участь у всіх контрольних заходах (поточний контроль, модульний контроль, контроль виконання самостійної роботи, підсумковий контроль).

Очікується, що здобувачі не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою.

Під час організації занять з використанням технологій дистанційного навчання очікується, що здобувач працюватиме на заняттях (з використанням платформ для відеоконференцій) з увімкненою вебкамерою.

Письмові роботи. Передбачається, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (реферат, модульна контрольна робота).

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (<https://cutt.ly/2TLKGh1>) та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (<https://cutt.ly/FTLKJEm>).

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Література. Для пошуку рекомендованої літератури здобувач вищої освіти може послуговуватися бібліотекою університету, фахових кафедр та інтернетними ресурсами. Студенти заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам! Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Комунікування з викладачем. Спілкування з викладачем здійснюється під час лекційних і практичних занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо), щотижневих (офлайн і онлайн) консультацій. Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть звертатися до викладача для роз'яснення незрозумілих питань, для складання пропущених занять, для перевірки виконання завдань самостійної роботи, цікавитися додатковими відомостями й сучасними науковими знаннями з курсу.

9. Схема курсу

Дата / кількість акад. год.	Тема, план	Форма заняття	Матеріали	Література Інтернетресурси	Завдання, год	Вага оцінки (балів)	Термін виконання
-----------------------------	------------	---------------	-----------	-------------------------------	---------------	---------------------	------------------

	<p>2. Модульна та блочно-тьюторська технологія навчання.</p> <p>3. Методи стимулювання та мотивації навчальної діяльності студентів.</p> <p>Лекція № 6. Методи контролю і самоконтролю у навчанні. (2 год.).</p> <p>1. Функції оцінювання навчальних досягнень студентів. (152)</p> <p>2. Види контролю.</p> <p>3. Модульно-рейтинговий контроль знань.</p> <p>Лекція №7. Професійна компетентність викладача вищої школи. (2 год.).</p>			<p>24. Конституційні акти України 1917-1920 рр. Невідомі Конституції України. -К., 1992.</p> <p>25. Копиленко М., Копиленко О. Еволюція українського конституціоналізму // Право України. - 1992. -№6.</p> <p>26. Котюк В.О. Основи держави і права. -К., 1997.</p> <p>27. Лисенков С.Л. Конституція України: матеріали до вивчення. - К., 1997.</p> <p>28. Лисяк-Рудницький І. Між історією і політикою // Сучасність. - 1996.</p> <p>29. Матишевський П.С. Кримінальне право України. -К., 2000.</p> <p>30. Мелашенко В.Ф. Основи Конституційного права України. -К., 1995.</p> <p>31. Міхновський М. Самостійна Україна // Українська суспільно-політична</p>		<p>виявив повне знання програмного матеріалу, але недостатньо аргументує свою відповідь;</p> <p>"задовільно" - студент виявив недостатнє знання програмного матеріалу, аргументація висновки слабкі;</p> <p>"незадовільно" - студент виявив серйозні огріхи в знанні програмного матеріалу, не вміє робити самостійних висновків.</p>	
--	--	--	--	--	--	---	--

	<p>1. Структура діяльності викладача вищої школи. (184)</p> <p>2. Педагогічна майстерність як запорука творчої діяльності викладача правознавства.</p>	<p>Практичне заняття</p>		<p>думка в ХХ столітті. -Т.І. -Сучасність. - 1989.</p> <p>32. Молдован В. Основи держави і права. -К., 1996.</p> <p>33. Муравьев Н. Проект Конституції // Фонвизин М. Обозрение проявлений политическо й жизни в России. -М., 1907.</p> <p>34. Мухіна М.Ю. Перша Конституція Радянської України // Трибуна лектора. - 1989. -№10.</p> <p>35. Нагаєвський І. Історія української держави. -К., 1994.</p> <p>36. Основи держави і права України // За ред. І.Усенка. -К., 1994</p> <p>37. Основи конституційн ого права України // За ред. В.В.Копейчи кова.-К., 2000.</p> <p>38. Пестель П. Русская правда. Наказ Временному правлению. - СПб., 1906.</p> <p>39. Погорілко В.Ф. Нова Конституція</p>			
--	--	--------------------------	--	---	--	--	--

**Тематика практичних
занять ШКПМВ. (20
год.).**

**Тема №1. Структура
шкільної правової
освіти (2 год.).**

1. Поняття правової
освіти, її значення і
загальна

характеристика.

2. Загальна
характеристика
структури правової
освіти в

загальноосвітніх
навчальних закладах.

3. Побудова, освітньо-
виховні завдання та
особливості

шкільного курсу основ
правознавства:

- структура курсу;

- України. -К.,
1996.
40. Права
людини.
Міжнародні
договори
України. -К.,
1992.
41. Правознавств
о // За ред.
М.Наснока. -
Львів, 1994.
42. Правознавств
о // За ред.
В.В.Копейчи
кова. -К.,
2001.
43. Приймак Т.
Конституцій
ний проект
М.Грушевськ
ого з 1905
року //
Український
історичний
журнал. -
1991. -№1.
44. Прицак О.
Пилип
Орлик, його
конституція і
бачення
проблем
тогочасної
України //
Дзвін. -1990.
-№2.
45. Сергійчук
В.І.
Національна
символіка
України. -К.,
1992.
46. Скотинський
Т.Українськи
й герб та
прапор. -
Львів,1995.
47. Спосаренко
А.Г.,
Томенко
М.В. Історія
української
конституції.-
К., 1993.

	<p>- сучасні вимоги до викладання курсу правознавства у школі;</p> <p>- основні компетентності учнів, які формуються на уроках правознавства.</p> <p>Тема №2. Шкільна програма з дисципліни «Основи правознавства» (2 год.).</p> <p>1. Пояснювальна записка програми шкільного курсу правознавства, її зміст та призначення.</p> <p>2. Структура програми шкільного курсу правознавства.</p> <p>3. Календарно-тематичне планування</p>	<p>Практичне заняття</p>		<p>48. Смолій В.А., Степанков В.С. Богдан Хмельницький. -К., 1995.</p> <p>49. Стахів М. Гетьманський режим в 1918 р. і його праводержавні якості. - Скрептон, 1950.</p> <p>50. Теорія держави і права // За ред. С.Д.Гусарева . -К., 2001.</p> <p>51. Ткаченко В. Національна символіка в контексті історії України // Голос України. - 1991. -№107, 108, 110.</p> <p>52. Трембіцький В. Український гімн та інші патріотичні пісні. -Рим, 1973.</p> <p>53. Хоптяр Ю.А. Основи конституційного права. – Кам’янець-Подільський, 2000.</p> <p>54. Хоптяр Ю.А. Основи права. – Кам’янець-Подільський, 2002.</p> <p>55. Хрестоматія з правознавства. -К., 1998.</p> <p>56. Цивільне право // За ред.</p>			
--	---	--------------------------	--	--	--	--	--

	<p>шкільного курсу правознавства.</p> <p>Тема №3. Основні засоби навчання шкільної правознавчої освіти (2 год.)</p> <p>1. Зміст, структура, принципи побудови різних варіантів підручників з правознавства. Методичні вимоги до підручника з правознавства.</p> <p>2. Характеристика навчально-методичної літератури з правознавства.</p> <p>3. Наочність на уроках правознавства: характеристика,</p>	<p>Практичне заняття</p>		<p>О.В.Дзери. - К., 2001.</p> <p>57. Чотири Універсали. - К., 1990.</p> <p>58. Чубатий М. Огляд історії українського права. - Мюнхен, 1946-1947.</p> <p>59. Чубатий М. Основи державного устрою Західно-Української республіки. - Львів, 1920.</p> <p>60. Шелухін С. Історико-правничі підстави української державності. -Вінніпег, 1929.</p> <p>61. Шульженко Ф.П., Андрузяк Т.Т. Історія політичних правових вчень. -К., 2001.</p> <p>62. Яковлів А. Основи Конституції УНР. - Париж, 1935.</p> <p>63. Яковлів А. Україйсько-московські договори в XVII-XVIII ст. -Вашава, 1994.</p> <p>64. Яневський Д. XI Конституція України в XX сторіччі // Філософська і соціологічна</p>			
--	---	--------------------------	--	---	--	--	--

	<p>правила застосування та виготовлення в процесі навчання.</p> <p>4. Технічні засоби навчання на уроках правознавства:</p> <p>класифікація, принципи та прийоми використання.</p> <p>Тема №4. Форми та методи навчання у шкільному курсі правознавства (2 год.)</p> <p>1. Форми навчання правознавству у школі. Фронтальна, групова та індивідуальна робота на уроці правознавства.</p> <p>2. Класифікація методів навчання правознавству. Усний</p>	<p>Практичне заняття</p>		<p>думка. -1991. -№8. 65. Яневський Д. Маловідомі конституційні акти України 1917-1920 рр. -К., 1991.</p>			
--	---	--------------------------	--	---	--	--	--

виклад навчального матеріалу на уроках з основ

правознавства.

3. Класифікація юридичних термінів і понять. Методика формування правових понять на уроках правознавства.

4. Методика використання нормативно-правових актів на уроках з правознавства.

Тема №5. Методи активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках правознавства (2 год.).

1. Рівні пізнавальної активності учнів на уроках з основ

<p>правознавства. Значення інтерактивних методів навчання на уроках правознавства.</p> <p>2. Методи і прийоми активізації навчальної діяльності учнів на уроках з основ правознавства (евристична бесіда, брейнстормінг, дискусія, дидактичні та рольові ігри, метод проектів, аналіз проблем, міжпредметні зв'язки).</p> <p>3. Використання мережі Інтернет у навчанні основам правознавства.</p> <p>4. Значення самостійної роботи учнів у навчальному процесі.</p> <p>5. Методи формування навичок самостійної діяльності учнів на</p>						
---	--	--	--	--	--	--

уроках з основ
правознавства.

**Тема №6. Педагогічна
діагностика знань та
умінь учнів на уроках
правознавства (2 год.).**

1. Завдання й функції
перевірки навчальних
досягнень учнів.

Основні види й форми
контролю на уроках з
правознавства.

2. Критерії оцінювання
освітніх досягнень
учнів під час вивчення
правознавства.

3. Організація й
методичні прийоми
перевірки результатів
навчальної діяльності
учнів на уроках з
правознавства.

4. Типові помилки у процесі перевірки знань і вмінь учнів.

Тема №7. Сучасний урок правознавства (2 год.).

1. Сучасний урок правознавства як навчальне заняття: типологія, структура, вимоги до проведення.

2. Підготовка вчителя до уроку правознавства. Визначення мети і завдань уроку правознавства (очікуваних результатів уроку).

3. Етапи проведення вчителем уроку правознавства. Конспект (план) уроку основ правознавства.

Тема №8. Урок-практичне заняття у шкільному курсі «Основ правознавства» (2 год.).

1. Суть поняття «практичне заняття з правознавства», роль і значення практичних занять у формуванні правових компетентностей учнів.

2. Класифікація практичних занять, їх типи та види.

3. Структура уроку-практичного заняття з правознавства. План-конспект практичного заняття з основ правознавства.

4. Особливості методики проведення юридичних практикумів

у шкільному курсі основ
правознавства.

**Тема №9. Позакласні
та позашкільні форми
навчання
правознавства (2 год.).**

1. Поняття позаурочної,
позакласної та
позашкільної роботи.
Завдання і зміст
позакласної роботи з
правознавства.

2. Основні форми
позакласної роботи з
правознавства.

3. Позашкільні форми
вивчення
правознавства. Роль
учителя правознавства
в структурі
позашкільного
вивчення предмета.

Тема №10. Правове виховання школярів (2 год.).

1. Поняття, зміст та завдання правового виховання учнів на уроках правознавства.

2. Формування правової культури учнів. Виховання активної правової життєвої позиції школярів.

3. Умови ефективності правового виховання школярів. Основні напрямки оптимізації правового виховання в сучасній Україні.

4. Методика організації та проведення виховних заходів у школі та у процесі позашкільної виховної роботи.

	Самостійна робота (60 год)						
--	---------------------------------------	--	--	--	--	--	--

**10. Система оцінювання та вимоги
Критерії оцінювання знань, умінь, навичок аспірантів
на навчальних заняттях**

Рівні навчальних	Оцінка в балах (за 12- бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, мовних фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Студент не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання вправ і завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості вправи за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, здатний виконати вправи і завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення окремих понять, категорій (однак з помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; виконує прості вправи і завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати мовні явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ і завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами.
До	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює

		причинно-наслідкові зв'язки між ними; вмiє наводити приклади на пiдтвердження певних думок, застосовувати теоретичнi знання у стандартних ситуацiях; самостiйно користуватися додатковими джерелами; частково володiє термiнологiєю.
	8	Знання студента досить повнi для застосування вивченого матерiалу в стандартних ситуацiях; студент вмiє аналізувати, робити деякi висновки; вiдповiдь повна, однак з окремими неточностями; вмiє самостiйно працювати.
	9	Студент володiє основним матерiалом, вмiє аналізувати i систематизувати iнформацiю, тлумачить лiнгвiстичнi поняття, категорiї; формулює правила; може самостiйно опрацьовувати матерiал; має сформованi типовi навички.
Високий (творчо-професiйний)	10	Студент володiє програмними знаннями та використовує їх у практичних ситуацiях; може визначати особливостi мовних процесiв; робить аргументованi висновки; використовує знання, аналізуючи рiзнi мовнi явища, процеси.
	11	Студент володiє узагальненими знаннями з навчальної дисциплiни, аргументовано використовує їх; вмiє знаходити джерела iнформацiї та аналізувати їх, застосовувати вивчений матерiал для власних аргументованих суджень у практичнiй дiяльностi; спроможний за допомогою викладача пiдготувати виступ на студентську наукову конференцiю; самостiйно вивчити матерiал; оцiнювати рiзноманiтнi мовнi явища, процеси.
	12	Студент має системнi знання; використовує широкий арсенал засобiв для обґрунтування та доведення своєї думки; схильний до системно-наукового аналізу явищ; умiє самостiйно здобувати i використовувати iнформацiю; займається науково-дослiдною роботою; використовує рiзноманiтнi джерела iнформацiї.

Поточний контроль	МКР	Самостiйна робота (ИДЗ)	Екзамен	Сума
20	30	10	40	100

Оцiнювання навчальних досягнень студентiв здiйснюється за рейтинговою системою зi 100-бальною шкалою та шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F) та нацiональною шкалою (вiдмiнно, добре, задовiльно, незадовiльно; зараховано, не зараховано).

Зi 100 балiв, студент впродовж семестру може набрати максимально 100 балiв, з яких:

- 20 – поточне оцiнювання
- 30 – виконання студентами модульної контрольної роботи
- 10 – виконання студентами самостiйної роботи
- 40 – складення екзамену.

Кінцева оцінка успішності студента формується шляхом додавання балів, що студент отримав за участь в роботі впродовж семестру та балів, який студент отримав на екзамені. Кінцева оцінка набуває вигляду як за національною шалою, так за 100-більною шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F). Студент вважається допущеним до підсумкового контролю при умові: обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх практичних занять, виконання самостійної роботи, що передбачена навчальним планом дисципліни.

11. Самостійна робота

Оцінювання самостійної роботи

Оцінка	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає його під час усного виступу, глибоко та всебічно розкриває зміст обраної теми, засвідчуючи при цьому використання обов'язкової та додаткової літератури під час підготовки доповіді.
4	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усного виступу, в основному розкриває зміст обраної теми, демонструючи при цьому використання обов'язкової літератури. Але при висвітленні проблеми не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
3	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст під час усного виступу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
2	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усного виступу, недостатньо розкриває зміст обраної теми, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст обраної теми під час усного виступу.

Поточний і модульний контроль (100 балів)			Сума балів
Змістовий модуль 1 (100 балів)			100 балів
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота (в поточному контролі)	
50 балів	50 балів		

12. Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни)

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	
75-81	C (добре)	30	
67-74	D (задовільно)	25	
60-66	E (достатньо)	10	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального		

	матеріалу кредитного модуля)		
--	------------------------------	--	--

Допуск до підсумкового контролю: відсутність пропусків лекційних і практичних занять або їх своєчасне відпрацювання на консультації, якщо заняття пропущено з поважної причини і є документ, який її засвідчує. Можливе виконання індивідуальних завдань для покращення оцінок.

Рейтингова система, що передбачає оцінювання студентів за всіма видами аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності: поточний, підсумковий контроль; презентації, проектна робота, модульні контрольні роботи, тестування, залік.

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання технічних засобів для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення відеоконференцій.

14. Рекомендована література

Основна:

1. Андрусишин Б. І., Гуз А. М. Методика викладання шкільного курсу «Основи правознавства». Київ : Знання, 2008. 301 с.
2. Гетьман А. П., Герасіна Л. М., Данильян О. Г. та ін. Правове виховання в сучасній Україні : монографія / За ред. В. Л. Тація. Харків : Право, 2010. 368 с.
3. Головка Н. І. Методика викладання правознавства : навч. посібник. Київ : Персонал, 2017. 202 с.
4. Голосніченко І. Правосвідомість і правова культура у розбудові Української держави. Право України. 2005. № 4. С. 15–23.
5. Фіцула М. М. Правове виховання учнів. / Метод.посіб.К.ІЗМН, 2015. 147 с.

Допоміжна:

1. Хрестоматія з правознавства : навч. посібник / Укл. Л. О. Лоха, О. Д. Наровлянський. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 736 с.
2. Рябовол Л.Т. Особливості уроку як форми організації компетентнісного навчання правознавства. URL : www.kspu.kr.ua/ua/ntmd/konferensiy/2-mizhnarodnainternet-konferentsiya-2014/section-4-5-6/.
3. Практичний довідник учителя правознавства. Історія і суспільствознавство в школах України. 2018. № 1.

4. Навчальна програма з основ правознавства для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednyaosvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>.
6. Концепція правової освіти у загальноосвітній 12-річній школі // Книга вчителя історії, етики, основ правознавства. Харків: ТОВ «Світанок», 2006. С. 113–116.
7. Дрожжина С. В. Основи правознавства. Наочний довідник. Київ-Харків : Веста. 120 с.
8. Євтушенко Р. І., Галегова О. В. Книга вчителя історії, етики, основ правознавства : довід.-метод. видання. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. 224 с.
9. Кашкар'єв Г. В. Методика викладання правознавства в школі в опорних схемах і таблицях. Харків : Основа, 2011. 64 с.
10. Караваєва О. Я. Організація позаурочної роботи з правознавства в школі. Навчально-методичний посібник. Харків : Основа, 2008. 143 [1] с. (Б-ка журналу «Історія та правознавство». Вип. 10 (58)).
11. Коляда І. А., Булда А. А. Основи правознавства : 9 клас : метод. посіб. для вчителів. Київ : А.С.К., 2011. 240 с.
12. Лякішева А. В., Грицюк Л. К. Методика викладання навчальних дисциплін соціально-педагогічного напрямку студентам ВНЗ : навч.-метод. посіб. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 504с.
13. Мокрогуз О. П., Єрмоленко А. О., Кагітіна Н. А. Тиждень історії та правознавства в школі. Харків : Ранок, 2008. 160 с.
15. Наровлянський О.Д. Дидактичні матеріали з основ правознавства : навч. посібник. Київ : Юрінком Інтер. 1999.
16. Нестерук Н. Р. Використання таблиць на уроках правознавства : навч.-метод. посібник. Сокаль, 2013. 27 с.
17. Нетрадиційні уроки з основ правознавства / Укл. Н. В. Томашевська. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2008. 224 с.
18. Нікітіна І. П., Галегова І. П., Нікітін Ю. О. Настільна книга молодого вчителя історії та правознавства. Харків : Ранок, 2010. 256 с.
19. Підготовка вчителя до сучасного уроку історії та правознавства // Історичні студії. URL : www.metamorfosy.in.ua.
20. Поняття, ознаки і функції правового виховання // Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник. Харків : Консум, 2001. С. 479–487.
21. Правова енциклопедія школяра / В. В. Головченко, В. С. Ковальський (кер. авт. кол.), Л. О. Лоха. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 440 с.
22. Ремех Т.О. Правова освіта в навчальних закладах : метод. рекомендації. Краматорськ, 2017. 20 с.
23. Правове виховання і правова освіта в 1–8 класах // Конституція України і Основи правознавства в школі : книга для вчителя / І. Б. Усенко, С. В. Бобровник, В. І. Ваксман та ін. Київ : Укр. центр правничих студій, 1999. С. 202–205.
24. Ремех Т. О. Методика навчання учнів 9-го класу основ правознавства: метод. посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2018. 96 с.
25. Ремех Т. О. Практичні заняття з правознавства: методичний аспект. Український педагогічний журнал. 2016. № 4. С. 43–51.
26. Рябовол Л. Контроль навчальних досягнень учнів з правознавства : поняття, принципи, функції, мета, суб'єкти, об'єкти, критерії оцінювання. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2014. № 9 (Ч. 2). С. 61–68.

- 27.Рябовол Л.Т. Наочні методи навчання правознавства. Науковий огляд: міжнародний науковий журнал. 2014. № 1 (Т. 2). С. 111–117.
- 28.Рябовол Л. Т. Система навчання правознавства учнів основної і старшої школи: монографія. Кіровоград: Полімед-Сервіс, 2015. 360 с.
- 29.Святокум О. Є. Основи правознавства. 9 клас : міні-конспекти уроків до підручника О. Є Святокум, І. О. Святокума. Харків : Ранок, 2017. 40 с. + календ. план (8 с.).
- 30.Гандура А. І. Інтерактивні технології на уроках правознавства. Харків : Основа, 2005. 96 с.
- 31.Труфанова О. Організація групової роботи на уроках правознавства. Історія України. 2003. № 5. С. 22–23.
- 32.Урбанська О.М. Активізація пізнавальної діяльності учнів на уроках правознавства. Таврійський вісник освіти. 2014. № 3 (47). С. 233–242.
- 33.Усенко І. Б., Бобровник С. В., Ваксман В. І. та ін. Конституція України і Основи правознавства в школі : книга для вчителя. Київ : Укр. центр правничих студій, 1999. 355 с.
- 34.Чужикова В. Г. Методика викладання права : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2009. 425 с.

Нормативні джерела:

1. Про освіту : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380.
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України № 764-IX від 01.08.2020 р. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 31. Ст. 226.
3. Про вищу освіту : Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 37–38. Ст. 2004.
4. Державний стандарт повної загальної середньої освіти. Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020. UR:https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/.
5. Державна національна програма «Освіта»: Україна ХХІ століття. Київ : Райдуга, 1994. 61 с.
6. Національна програма правової освіти населення. Затверджена Указом Президента України від 18.10.2001 р. № 992/2001. URL : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/992/2001](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992/2001).
7. Про неухильне дотримання принципів гарантування свободи педагогічної діяльності вчителя. Лист Міністерства освіти та науки №1/9-630 від 05.12.2014 р. URL: <http://zakon.pedrada.com.ua/regulations/1521/8456/8458/468871/>.
8. Конвенція про права дитини. Інформаційний збірник Міністерства освіти України. 1995. № 9.
9. Європейська соціальна хартія ETS № 35 прийнята Радою Європи: Міжнародний документ від 18 жовтня 1961. Інформаційний бюлетень Міністерства праці України “Людина і праця”. 1992. № 5
10. Загальна декларація прав людини. Резолюція 217А (II) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. URL: <http://www.rada.gov.ua>

11. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Резолюція 2200-А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 р. Ратифікований Українською РСР згідно з Указом Президії Верховної Ради УРСР від 19 жовтня 1973 р. № 2148. URL: <http://www.rada.gov.ua>
12. Конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 року, Перший протокол та протоколи № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Ратифіковані Україною 17 липня 1997 р. URL: <http://www.rada.gov.ua>
13. Конституція України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. Редакція 01.01.2020. *Законодавство України* : база даних / Верховна рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
14. Кодекс законів про працю України, редакція 27.04.2021 р. *Законодавство України* : база даних / Верховна рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
15. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Офіційний вісник України. 2003. №11. 28 березня. ст.461
16. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-Х. Відомості Верховної Ради УРСР від 18.12.1984 1984 р., № 51, ст. 1122
17. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-ХІІ, редакція 27.01.2021 р. *Законодавство України* : база даних / Верховна рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
18. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. № 108/95ВР . Відомості Верховної Ради України. 1995. № 17. ст.121.
19. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01 липня 1993 р. № 3356ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 36. ст.361.
20. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 р. № 1045ХІV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 45. ст.397
21. Про державну службу / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст.43. Редакція від 28.05.2023. *Законодавство України* : база даних / Верховна рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>

Електронні інформаційні ресурси

1. www.zakon2.rada.gov.ua (Законодавство України).
2. <https://www.kmu.gov.ua> (Нормативна база Кабінету міністрів України).
3. <https://mon.gov.ua> (Нормативно-правова база освіти).
4. <http://pidruchniki.ws> (Підручники з основ правознавства)

5. www.nbuv.gov.ua (Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського).
6. www.his.1september.ru/urok (Методичні розробки та рекомендації з викладання суспільних дисциплін).
7. www.britannica.com (Он-лайн енциклопедія «Британіка»).
8. www.uk.wikipedia.org (Україномовна версія он-лайн енциклопедія «Вікіпедія»).
9. <https://wiki.cuspu.edu.ua> (Навчальний курс «Методика навчання правознавства»)

Рекомендовані освітні платформи

1. Prometheus (<https://prometheus.org.ua>) – український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів;
2. EdEra (<https://www.ed-era.com/>) – українська студія онлайн-освіти;
3. Courséra (<https://coursera.org>) – технологічна компанія, що працює в галузі освіти.